

Tajemnica lekarska

lek. Aleksandra Radziwiłł

Kto jest właścicielem informacji medycznej?

Kto dysponuje informacją medyczną?

Definicja

Tajemnica lekarska to termin prawniczy, który nakłada na lekarza obowiązek zachowania w tajemnicy wszystkich informacji dotyczących pacjenta a związanych z wykonywaniem zawodu.

Tajemnica lekarska

Jakie informacje objęte są tajemnicą lekarską?

Wszystkie informacje, które uzyskał lekarz w związku z wykonywaniem swojego zawodu, nie tylko dotyczących stanu zdrowia, procesu leczniczego, diagnostycznego, rokowania, ale też informacje dotyczące rodziny, stanu majątkowego itp.

Tajemnica lekarska

Przepisy regulujące obowiązek zachowania tajemnicy lekarskiej:

- ustawa o zawodach lekarza i lekarza dentysty
- ustawa o prawach pacjenta i rzeczniku praw pacjenta
- kodeks etyki lekarskiej
- kodeks postępowania karnego

Aspekty tajemnicy lekarskiej

Aspekt etyczny:

Zgodnie z Kodeksem Etyki Lekarskiej:

„Lekarz ma obowiązek zachowania tajemnicy lekarskiej. Tajemnicą są objęte wiadomości o pacjencie i jego otoczeniu uzyskane przez lekarza w związku z wykonywanymi czynnościami zawodowymi. Śmierć chorego nie zwalnia od obowiązku dochowania tajemnicy lekarskiej”

Aspekty tajemnicy lekarskiej c.d.

Aspekt karny:

“Kto, wbrew przepisom ustawy lub przyjętemu na siebie zobowiązaniu, ujawnia lub wykorzystuje informację, z którą zapoznał się w związku z pełnioną funkcją, wykonywaną pracą, działalnością publiczną, społeczną, gospodarczą lub naukową, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Aspekty tajemnicy lekarskiej c.d.

Aspekt praw pacjenta:

Art. 13.

Pacjent ma prawo do zachowania w tajemnicy przez osoby wykonujące zawód medyczny, w tym udzielające mu świadczeń zdrowotnych, informacji z nim związanych, a uzyskanych w związku z wykonywaniem zawodu medycznego.

Aspekty tajemnicy lekarskiej c.d.

Art 40 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty

1. Lekarz ma obowiązek zachowania w tajemnicy informacji związanych z pacjentem, a uzyskanych w związku z wykonywaniem zawodu.

Aspekty tajemnicy lekarskiej

Pacjent jako właściciel informacji medycznej ma prawo do zarządzania tą informacją. Ma prawo do zachowania tej tajemnicy przez wszystkich pracowników medycznych, w szczególności przez lekarzy. A lekarze mają obowiązek jej dochować.

Aspekty tajemnicy lekarskiej

Obowiązkiem lekarza, personelu pielęgniarskiego, ratowniczego uczestniczącym w procesie diagnostyczno-terapeutycznym jest dopełnić wszystkich formalności, aby informacja medyczna nie dostała się w niepowołane ręce.

Szczególną uwagę należy zwrócić na:

- dokumentację medyczną zarówno papierową jak i elektroniczną
- warunki zbierania wywiadu (sale wieloosobowe, zamykanie drzwi gabinetu, rozmowy na korytarzu)
- warunki badania przedmiotowego (sale wieloosobowe, zasłanianie pacjenta)

Zwolnienie z tajemnicy lekarskiej

Kto może zwolnić lekarza z tajemnicy lekarskiej?

Zwolnienie z tajemnicy lekarskiej

- pacjent, którego ta informacja medyczna dotyczy / przedstawiciel ustawowy
- osoba bliska pacjenta
- sąd, prokurator

Zwolnienie z tajemnicy lekarskiej - uzll

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, gdy:

1) tak stanowią ustawy;

2) badanie lekarskie zostało przeprowadzone na żądanie uprawnionych, na podstawie odrębnych ustaw, organów i instytucji; wówczas lekarz jest obowiązany poinformować o stanie zdrowia pacjenta wyłącznie te organy i instytucje;

3) zachowanie tajemnicy może stanowić niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia pacjenta lub innych osób;

4) pacjent lub jego przedstawiciel ustawowy wyraża zgodę na ujawnienie tajemnicy, po uprzednim poinformowaniu o niekorzystnych dla pacjenta skutkach jej ujawnienia;

5) zachodzi potrzeba przekazania niezbędnych informacji o pacjencie lekarzowi sądowemu;

6) zachodzi potrzeba przekazania niezbędnych informacji o pacjencie związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych innemu lekarzowi lub uprawnionym osobom uczestniczącym w udzielaniu tych świadczeń.

Zwolnienie z tajemnicy lekarskiej

Osoba bliska:

Z dniem 9 lutego 2019 roku **osoba bliska definiowana jest jako: mążnek, krewny do drugiego stopnia lub powinowaty do drugiego stopnia w linii prostej, przedstawiciel ustawowy, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu lub osoba wskazana przez pacjenta.**⁸ Tak więc rodzeństwo zostało objęte tą definicją i w konsekwencji uzyskało szereg uprawnień, które będą przedmiotem analizy w niniejszym artykule. Poza rodzeństwem osobami bliskimi są nadal: mążnek, dzieci oraz wnuki pacjenta, jego rodzice oraz dziadkowie; a ze strony rodziny współmążnka: teściowe, dziadkowie współmążnka, pasierbowie i ich dzieci.

Zwolnienie z tajemnicy lekarskiej

Pacjent chcący zwolnić lekarza z tajemnicy lekarskiej ma obowiązek być przez lekarza poinformowany o niekorzystnych skutkach zwolnienia z tajemnicy.

Jeżeli pacjent zwalnia lekarza z tajemnicy lekarskiej, a nie będzie uprzednio poinformowany o niekorzystnych tego skutkach, takie zwolnienie z tajemnicy lekarskiej nie ma mocy prawnej.

Zwolnienie z tajemnicy lekarskiej

Po śmierci pacjenta z tajemnicy lekarskiej może zwolnić także osoba bliska.

Chyba, że pacjent przed śmiercią wyraził sprzeciw lub po śmierci sprzeciw taki wyraziła inna osoba bliska.

Wówczas spór rozstrzyga sąd na wniosek którejś z osób bliskich, lekarza lub innego pracownika medycznego.

Sąd rozstrzyga o tym czy zwolnić lekarza z tajemnicy lekarskiej oraz o jej zakresie.

Zwolnienie z tajemnicy lekarskiej

Pacjent wyraża sprzeciw wobec ujawnienia tajemnicy lekarskiej, ale osoba bliska chciałaby ją ujawnić. Jakie powinno być postępowanie?

Zwolnienie z tajemnicy lekarskiej

Pacjent wyraża sprzeciw wobec ujawnienia tajemnicy lekarskiej, ale osoba bliska chciałaby ją ujawnić. Jakie powinno być postępowanie?

W takiej sytuacji spór również rozstrzyga sąd. Może on wyrazić zgodę na ujawnienie tajemnicy i określić zakres jej ujawnienia, jeżeli jest to niezbędne

- w celu dochodzenia odszkodowania lub zadośćuczynienia z tytułu śmierci pacjenta
- dla ochrony życia lub zdrowia osoby bliskiej

Jakie mogą być konsekwencje ujawnienia tajemnicy lekarskiej?

Konsekwencje ujawnienia tajemnicy lekarskiej

- odpowiedzialność zawodowa
- odpowiedzialność cywilna
- odpowiedzialność karna

Konsekwencje ujawnienia tajemnicy lekarskiej

1. Odpowiedzialność zawodowa

Postępowanie lekarza jest oceniane przez sądy lekarskie

Art. 53. Członkowie izd lekarskich podlegają odpowiedzialność zawodowej za naruszenie zasad etyki lekarskiej oraz przepisów związanych z wykonywaniem zawodu lekarza

Konsekwencje ujawnienia tajemnicy lekarskiej

1. Odpowiedzialność zawodowa

upomnienie, nagana, kara pieniężna, zakaz pełnienia funkcji kierowniczych na okres od roku do 5 lat, ograniczenie zakresu czynności w wykonywaniu zawodu lekarza na okres od 6 miesięcy do 2 lat, zawieszenie prawa wykonywania zawodu na okres od roku do 5 lat, pozbawienie prawa wykonywania zawodu.

Konsekwencje ujawnienia tajemnicy lekarskiej

2. Odpowiedzialność cywilna

W przypadku dochodzenia pacjenta o odszkodowanie za wyrządzoną krzywdę w związku z niedochowaniem tajemnicy medycznej, musi on wykazać szkodę, winę i wykazać związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy ujawnieniem tajemnicy medycznej a wyrządzoną krzywdą.

Konsekwencje ujawnienia tajemnicy lekarskiej

2. Odpowiedzialność cywilna

Zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę może dochodzić pacjent z tytułu art 448 k.c.

Krzywda: ból, cierpienie psychiczne, moralne.

Konsekwencje ujawnienia tajemnicy lekarskiej

2. Odpowiedzialność cywilna

Roszczenia niemajątkowe:

1. roszczenie o zaniechanie
2. roszczenie o dopełnienie czynności niezbędnych do usunięcia skutków naruszenia (przeprosiny, wyjaśnienia)

Konsekwencje ujawnienia tajemnicy lekarskiej

3. Odpowiedzialność karna

Przestępstwo ścigane na podstawie wniosku pokrzywdzonego

Przestępstwo to można popełnić jedynie umyślnie.

Prawo do informacji o stanie zdrowia

Czy lekarz ma obowiązek informować
pacjenta o stanie zdrowia?

Czy lekarz może zdecydować o
nieinformowaniu pacjenta o stanie zdrowia?

Tak, może zdecydować o nieinformowaniu pacjenta

Muszą wystąpić dwie przesłanki łącznie:

1. rokowanie jest niepomyślne

oraz

1. w ocenie lekarza, przemawia za tym dobro pacjenta

W sytuacji, w której pacjent zażąda uzyskania informacji, lekarz jest zobowiązany do przekazania pełnej informacji na temat stanu zdrowia.

Sytuacje szczególne

Przekazywanie informacji dla ubezpieczyciela

Lekarz/ podmiot leczniczy ma obowiązek przekazać informacje na temat stanu zdrowia i historię choroby dla potrzeb ubezpieczyciela.

NIE może otrzymać informacji o stanie zdrowia psychicznego oraz o wynikach badań genetycznych. Nie przekazuje się także całości dokumentacji medycznej.

Ubezpieczyciel musi przedstawić pisemną zgodę pacjenta na udostępnienie dokumentacji medycznej, a przekazane dane muszą być adekwatne do celu udostępnienia.

Sytuacje szczególne

Przekazywanie informacji dla pracodawcy

Lekarz orzecznik ma obowiązek ocenić i poinformować zdolność/niezdolność do podjęcia pracy na danym stanowisku, bez wyszczególniania poszczególnych rozpoznań.

Sytuacje szczególne

Podawanie swojego nr PESEL w aptece w celu zrealizowania recepty

?????

Sytuacje szczególne

Zaświadczenie o stanie zdrowia w celu przedstawienia organom wspomagającym finansowo pacjenta

?????

Czy lekarz może odmówić leczenia?

Tak, lekarz ma prawo do odmowy leczenia

Zgodnie z art. 7 KEL:

“ W szczególnie uzasadnionych wypadkach lekarz może nie podjąć się lub odstąpić od leczenia chorego, z wyjątkiem przypadków niecierpiących zwłoki. Nie podejmując albo odstępując od leczenia lekarz winien wskazać choremu inną możliwość uzyskania pomocy lekarskiej”

Odmowa leczenia / odstąpienie od leczenia

“Szczególne przypadki”:

- brak prawidłowej relacji lekarz-pacjent
- kłopoty zdrowotne lekarza
- zmęczenie lekarza
- wyczerpanie dostępnych metod terapeutycznych lub diagnostycznych

Przykłady praktyczne

Lekarz przychodzi do szkoły odebrać swoje dziecko. Podczas oczekiwania na dziecko, podchodzi do niego ojciec innego dziecka z klasy i zaczyna rozmowę nt swojego stanu zdrowia.

Co może zrobić lekarz?

Przykłady praktyczne

Na spotkaniu towarzyskim dochodzi do przekazania informacji nt stanu zdrowia jednego ze współpracowników.

Czy obecnych tam lekarzy i pielęgniarki dotyczy obowiązek zachowania tajemnicy lekarskiej?

Przykłady praktyczne

Lekarz, idąc korytarzem, zostaje zaczepiony przez córkę pacjentki, która rozpoczyna rozmowę o stanie zdrowia swojej mamy.

Co powinien zrobić lekarz?

Przykłady praktyczne

20-letnia pacjentka zgłasza się do gabinetu lekarza rodzinnego z powodu infekcji górnych dróg oddechowych. Do gabinetu wraz z pacjentką, wchodzi jej matka.

Co powinien zrobić lekarz?

Podsumowanie

Praktyka lekarza rodzinnego zgodnie z charakterem swojej pracy, w której pod opieką jednego lekarza wielokrotnie są wielopokoleniowe rodziny, nakłada na lekarzy rodzinnych szczególny obowiązek i dbałość o dochowanie tajemnicy lekarskiej.

Bibliografia:

1. prawnieomedycynie.pl
2. Kodeks Etyki Lekarskiej
3. Ustawa o zawodach lekarza i lekarza dentysty
4. Ustawa o prawach pacjenta i rzeczniku praw pacjenta